

- da tot ... tot un dallòs* (Oix 31); *i es va ... es va dallòs, es va traguent l'os* (Banyoles 47).
- DAM V. DAR.
- DAR v. Donar. Present I.: *les dam d'aqueix xamporrat*. (Montuïri 123). Futur simple: *i te daré un poc de vi* (Montuïri 123).
- DARÉ V. DAR.
- DARRER prep. Darrere de: *un gos [...] darrer la llebre i el perdigall* (Salses 1).
- DARRER -A adj. *es darrers dies* Carnestoltes, Carnaval: *después, pes darrers dies, feien crespells* (Maó 140).
- DAVANT adv. *al per davant** loc. adv. Per davant: *hi ha la porta al per davant* (Planoles 28).
- DEBANERES f. pl. Debanadores: *es posa amb unes debaneres i es fa un cabdell* (Llobera 62). Vegeu il·lustració 12.
- DEIM V. DIR.
- DEIX V. DEIXAR.
- DEIXÀ V. DEIXAR.
- DEIXAR v. Infinitiu: *calia dixar la plaça per fermentar* (Estagell 2); *premsaven pas recte per dixar el temps al suc de se n'anar* (Estagell 2); *deixà-les fer amb elles* (Sta. M. de Corcó 52); *ja comencen a dixà 'ls-hi el forat aubert* (Sta. Coloma de Q. 99). Gerundi: *dixant el poble rescarnat* (Salses 1). Present I.: *tandis que, si s'hi dixà tot* (Jóc 4); *quan se poda es deix uns ... bocí de redolta* (Cambrils 118); *Se talla el sobrecap i es deix la brocada* (Cambrils 118). Imperfet I.: *el dixaven escórrer* [el vi] *prou temps* (Estagell 2); *i dixaven fer el vi* (Estagell 2); *Ho dixaven estar fins el temps que ho [...] voliven batre* (Llobera 63).
- DEJÀ* adv. Ja: *si [els préssecs] són més petits, dejà valran més poc* (Jóc 4); *Dejà, Ventureta?* (Ceret 12).
- DEMATÍ m. Matí: *el dematí ribàvem al corral* (Sta. M. de Corcó 52); *treballaven una estona al dematí* (Moià 67); *començàvem el ... el dematí* (Aguiló 91); *el dematí, una arengada es-calivada* (Aguiló 91); *I l'endemà el dematí, altra vegada* (Sta. Coloma de Q. 95).
- de bon dematí* loc. adv. De bon matí: *els conís surten amb un camp, de bon dematí* (Cànoves 74); *es marxa de bon dematí* (Cànoves 75).
- DEMÉS 1. pron. Altre, restant: *arranjaves lo demés* (Maó 139).
2. adv. A més: *demés té [la trampa] uns engranatges* (Alaró 122).
- DES* Contracció de la preposició *de* i l'article *es*: *que surten des rius* (Begur 56); *treus el vi [...] des carretell* (Begur 57).
- DESAVENÈNCIA f. Desavinença: *a vegades heï via desavenències* (St. Josep de sa T. 145).
- DESDE LUEGO V. LUEGO.
- DESENCARNAR v. Descarnar. Imperfet I.: *es desencarnava [el porc]* (Cervelló 108).
- DESENCARNAVA V. DESENCARNAR.
- DEFONS* m. Fons, profunditat: *una altra llaurada de més defons* (Tordera 76).
- DESSOSSAR** v. Desossar: *l'obrien i allà el desnossaven* (Moià 68).
- DESSOSSAVEN V. DESSOSSAR.
- DESPARA V. DESPARAR.
- DESPARAR v. Disparar: *es despara i llavors aquella fusta queda dreta* (St. Pere de R. 116).
- DESPEHAT -DA* adj. Aclarit: *el cep queda més despehat pels raïms* (Cambrils 118).
- DESPERDÍCIES* f. pl. Deixies, deixes: *es fa amb desperdícies de roba* (Llagostera 65); *desperdícies de roba que es tira al drapaire* (Llagostera 65); *però ara es fa amb desperdícies de ...* (Llagostera 65).

- DESPUÉS adv. Després: *i después el serigot* (Meranges 14); *i después, allò [...] hasta ranci es tornava* (Alp 23); *después n'hi ha uns altres que passen per l'herba* (Alp 24); *después li fiquem a dintre* (Planoles 29); *después heï ha l'estómac* (Planoles 29); *i después, el que feïem después de la recollida del blat* (Avià 50); *ho feïem amb un parell de ... de mules i después unes arreus* (Avià 50); *llimpiar els telers de la fàbrica i después untar* (Avià 51); *i después, doncs, la tarda ja es tornava a fer* (Aguiló 91); *un tall de tupina, un enciam i, después a sopar* (Aguiló 91); *después també en vien hagut galeres* (Cervelló 106); *i después també serveix pels operaris* (Cervelló 107); *Primer es poda, después borrona* (St. Jaume dels Domenys 111); *después, si ja és un any de ... de mildiu* (St. Jaume dels Domenys 111); *después, quan ja és més gra... grosset el raguim* (St. Jaume dels Domenys 111); *Después, quan ja té tres pams el cep* (St. Jaume dels Domenys 111); *Después, es va ... a mida que va creixent* (St. Jaume dels Domenys 111); *Después ve que també s'ha d'ensofrar* (St. Jaume dels Domenys 111); *Después ja va madurant el raguim* (St. Jaume dels Domenys 111); *I después ja ribem, doncs, als raders d'agost* (St. Jaume dels Domenys 111); *después es porta cap a la bodega* (St. Jaume dels Domenys 111); *Después el premsaven amb unes premses* (St. Jaume dels Domenys 111); *Después venia el [vi] blanc* (St. Jaume dels Domenys 111); *i ... bueno, dòs, después ja estava tot això fet* (St. Jaume dels Domenys 111); *I después [les aumetlles] també [...] s'assequen* (Alió 113); *después van a la premsa* (St. Pere de R. 117); *i después se posa amb unes premses* (Pollença 120); *i después, si el volen guardar, l'untan amb oli* (Pollença 120); *La primera passada, i después se diu esterrossar* (Sóller 121); *después [...] tornava fermar* (Santanyí 134); *I después, d'allà vaig nar cap a un pis* (Maó 139); *i después que es menjar* (Maó 139); *después, pes darrers dies, feien crespells* (Maó 140); *después varen armar ses avarques de goma* (Maó 141); *I después en feien amb sucre [d'arrop]* (Maó 142).
- después de* loc. Després de: *después de la recollida del blat* (Avià 50); *i después de ... d'això* (Avià 50); *I después de dinar* (Sta. Coloma de Q. 95); *Después d'haver collit el raïm* (St. Jaume Sesoliveres 100); *después de socarrat, es pelava [el porc]* (Cervelló 108); *i, después de pelat sobre de la feixina* (Cervelló 108); *i, después de bullides, es miraven* (Cervelló 108); *i, después de les garberes, es penjaven* (Cervelló 108); *después de ple el barral, [...] el parcer s'emportava l'oli* (Cervelló 109); *después de ... de rentat* (Felanitx 132).
- DESQUARTISSAR* v. Esquarterar. Infinitiu: *es procés [...] d'obrir-los [els porcs] i matar, vaia, de ... de desquartissar-los* (Eivissa 150).
- DESSANGRAT -ADA adj. Dessagnat: *Una vegada [...] ben dessangrat, doncs el posaven dos buscais* (Moià 68).
- DESSEGUIDAMENT* adv. De seguida, a continuació: *es desencarnava i aleshores desseguidament, cap a la taula* (Cervelló 108).
- DETRÀS adv. *detràs de* loc. prep. Darrere de: *detràs d'un marge* (Cànoves 74).
- DEUHORES f. pl. *fer deuhores* Fer un descans i una menjada a mig matí, els treballadors del camp: *a les deu es feia deuhores* (Aguiló 91); *al mig de l'istiu, a les deu, deien: «A fer deuhores»* (Sta. Coloma de Q. 95).
- DEVERS adv. Gairebé, aproximadament: *estava devers vint dies en remui* (Montuïri 125); *qui tenia devers dos pams de llarg* (Montuïri 125); *s'aspi era una cosa de devers tres pams* (Montuïri 125); *i en fan trossos de devers tres pams* (Montuïri 126).
- DEVERTIA V. DIVERTIR.
- DEVERTIEM V. DIVERTIR.